

Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (esimene koda)

8. september 2015*

Ühine välis- ja julgeolekupoliitika — Iraani suhtes võetud piiravad meetmed, mille eesmärk on tõkestada tuumarelvade levikut — Rahaliste vahendite külmutamine — Põhjendamiskohustus — Kaitseõigused — Õigus tõhusale kohtulikule kaitsele — Hindamisviga — Põhiõiguste rikkumine — Proportsionaalsus

Kohtuasjas T-564/12,

Ministry of Energy of Iran, asukoht: Teheran (Iraan), esindaja: *barrister* M. Lester,

hageja,

versus

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: M. Bishop ja A. De Elera,

kostja,

mille ese on nõue tühistada osaliselt nõukogu 15. oktoobri 2012. aasta otsus 2012/635/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2010/413/ÜVJP, mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid (ELT L 282, lk 58), ning nõukogu 15. oktoobri 2012. aasta rakendusmäärus (EL) nr 945/2012, millega rakendatakse määrust (EL) nr 267/2012, milles käsitletakse Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid (ELT L 282, lk 16),

ÜLDKOHUS (esimene koda),

koosseisus: president H. Kanninen, kohtunikud I. Pelikánová (ettekandja) ja E. Buttigieg,

kohtusekretär: ametnik L. Grzegorzcyk,

arvestades kirjalikus menetluses ja 25. novembri 2014. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse taust

- 1 Hageja, Iraani energeetikaministeerium, vastutab eelkõige vee, elektri, energia ja kanalisatsiooniga seotud teenuste korraldamise eest Iraanis.

* Kohtumenetluse keel: inglise.

- 2 Käesolev kohtuasi puudutab piiravate meetmete süsteemi, mis on kehtestatud selleks, et avaldada survet Iraani Islamivabariigile, et see lõpetaks tuumarelvade leviku tõkestamise seisukohast tundliku tuumaenergiaalase tegevuse ja tuumarelvade kandesüsteemide väljatöötamise (edaspidi „tuumarelvade levik“).
- 3 Nõukogu 15. oktoobri 2012. aasta otsuse 2012/635/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2010/413/ÜVJP, mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid (ELT L 282, lk 58), kohaselt kanti hageja nimi Iraani tuumarelvade levikule kaasa aitavate üksuste loetellu, mis on toodud nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsuse 2010/413/ÜVJP, mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid ning millega tunnistatakse kehtetuks ühine seisukoht 2007/140/ÜVJP (ELT L 195, lk 39), II lisas.
- 4 Sellest tulenevalt kanti hageja nimi nõukogu 15. oktoobri 2012. aasta rakendusmäärusega (EL) nr 945/2012, millega rakendatakse määrust (EL) nr 267/2012, milles käsitletakse Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid (ELT L 282, lk 16), nõukogu 23. märtsi 2012. aasta määruse (EL) nr 267/2012, milles käsitletakse Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 961/2010 (ELT L 88, lk 1), IX lisas toodud loetellu.
- 5 Selle tagajärjeks, et hageja nimi kanti otsuse 2010/413 II lisas ja määruse nr 267/2012 IX lisas toodud loetellu, oli tema rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamine.
- 6 Otsuses 2012/635 ja rakendmääruses nr 945/2012 on hagejat puudutavalt esitatud järgmine põhjendus:
„Vastutav poliitika eest energiasektoris, mis on Iraani valituse oluline tulullikas.”
- 7 Euroopa Liidu Nõukogu teatas 16. oktoobri 2012. aasta kirjas hagejale, et tema nimi kanti otsuse 2010/413 II lisas ja määruse nr 267/2012 IX lisas sisalduvasse loetellu.
- 8 Nõukogu avaldas samuti 16. oktoobril 2012 Euroopa Liidu Teatajas teatise isikutele ja üksustele, kelle suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid, mis on sätestatud otsuses 2010/413, mida rakendatakse otsusega 2012/635, ja määruses nr 267/2012, mida rakendatakse rakendusmäärusega nr 945/2012 (ELT C 312, lk 21). Selle teatisega teavitati asjaomaseid isikuid nimelt sellest, et nad võivad saata nõukogule taotluse vaadata nende nimede asjaomastesse loeteludesse kandmine uuesti läbi.
- 9 Hageja vaidlustas 8. detsembri 2012. aasta kirjaga oma nime asjaomastesse loeteludesse kandmise ja palus nõukogul see uuesti läbi vaadata. Ta taotles samuti võimalust tutvuda teabe ja tõenditega, millele nimetatud loeteludesse kandmine tugineb.
- 10 Nõukogu avaldas 11. detsembril 2012 Euroopa Liidu Teatajas teatise isikutele ja üksustele, kelle suhtes kohaldatakse nõukogu otsuses 2010/413 ja määruses nr 267/2012 sätestatud piiravaid meetmeid (ELT C 380, lk 7). Selles teatises oli täpsustatud, et asjaomased isikud ja üksused võivad saata nõukogule enne 31. jaanuari 2013 oma tähelepanekud, mida võetakse arvesse selleks, et nimetatud isikute ja üksuste loetelu teatud ajavahemike järel uuesti läbi vaadata.
- 11 Hageja võttis 31. jaanuari 2013. aasta kirjaga, mis on saadetud vastuseks 11. detsembri 2012. aasta teatisele, oma uuesti läbivaatamise taotluse tagasi.
- 12 Nõukogu vastas 12. märtsi 2013. aasta kirjaga hageja toimikuga tutvumise taotlusele, edastades talle koopia 19. septembri 2012. aasta kuupäevaga ettepanekust võtta piiravaid meetmeid ning nõukogu ettevalmistavate üksuste koosolekute protokollidest.
- 13 Nõukogu vastas 14. märtsi 2014. aasta kirjaga hageja 31. jaanuari 2013. aasta kirjale. Ta täpsustas, et tema arvates oli hageja suhtes võetud piiravate meetmete jätkamine vaidlustatud aktides esitatud põhjendustel õigustatud. Nõukogu märkis seoses sellega, et hageja avaldatud andmete kohaselt tekkis tema vastutusalas olevast elektrienergia ekspordist märkimisväärne tulu.

Menetlus ja poolte nõuded

- 14 Hageja esitas 26. detsembril 2012 Üldkohtu kantseleisse hagi käesoleva asja algatamiseks.
- 15 Pooltel paluti Üldkohtu 2. mai 1991. aasta kodukorra artiklis 64 ette nähtud menetlust korraldavate meetmete raames 30. septembri 2014. aasta kirjas vastata kirjalikult teatavatele küsimustele ja esitada teatud dokumendid. Nõukogu ja hageja esitasid oma vastused vastavalt 20. oktoobril ja 5. novembril 2014.
- 16 Poolte kohtukõned ja vastused Üldkohtu suulistele küsimustele kuulati ära 25. novembri 2014. aasta kohtuistungil.
- 17 Hageja palub Üldkohtul:
- tühistada otsus 2012/635 ja rakendusmäärus nr 945/2012 teda puudutavas osas;
 - mõista kohtukulud välja nõukogult.
- 18 Nõukogu palub Üldkohtul:
- jätta hagi rahuldamata;
 - mõista kohtukulud välja hagejalt.
- 19 Nõukogu märkis oma kirjalikes seisukohtades muu hulgas, et käesolev hagi ei ole vastuvõetav, kuna hagejal kui Iraani valitsuse osal puudub õigus tugineda oma põhiõiguste rikkumisele. Nõukogu loobus kohtuistungil siiski sellest vastuvõetavust vaidlustavast väitest.

Õiguslik käsitlus

- 20 Enne hageja poolt oma nõuete toetuseks esitatud nelja väite analüüsimist tuleb omal algatusel uurida käesoleva hagi vastuvõetavust hageja õigusliku seisundi seisukohast.

Hagi vastuvõetavus

- 21 ERTL artikli 263 neljanda lõigu kohaselt võib tühistamishagi esitada „[i]ga füüsiline või juriidiline isik”.
- 22 Käesolevas asjas nähtub hageja poolt ühele Üldkohtu küsimusele antud vastusest, et Iraani valitsuse ministereeriumina ei ole tal nimetatud valitsusest eraldiseisvat õigusvõimet.
- 23 Kohtupraktikast nähtub siiski, et kuigi nõukogu on leidnud, et PKK tegutseb edasi piisaval määral selleks, et tema suhtes saaks kehtida piiravad meetmed, on ühetaolisusest ja õiglusest lähtuvalt vaja nentida, et see üksus on tegutsenud edasi piisavalt selleks, et seda meedet vaidlustada. Igasuguse muu järelduse tulemuseks oleks olukord, kus organisatsioon võib olla kantud nende üksuste loetellu, kellele kohaldatakse piiravaid meetmeid, ilma et ta saaks loetelus olemise vastu hagi esitada (vt analoogia alusel kohtuotsus, 18.1.2007, PKK ja KNK vs. nõukogu, C-229/05 P, EKL, EU:C:2007:32, punkt 112).
- 24 Sellele tuleb lisada, et otsuses 2010/413 ja määruses nr 267/2012 ette nähtud piiravad meetmed puudutavad sõnaselgelt mitte ainult „isikuid”, vaid ka „üksusi ja organisatsioone”. Nii on kohaldatavates õigusnormides sõnaselgelt ette nähtud, et piiravad meetmed võivad puudutada üksusi, kellel puudub eraldi õigusvõime.

- 25 Neil asjaoludel tuleb selleks, et käesolev hagi oleks vastuvõetav, tõendada, et hagejal oli kavas see tõepoolest esitada ja et advokaadid, kes väidavad, et nad esindavad teda, on selleks tegelikult volitatud (vt selle kohta kohtuotsus PKK ja KNK vs. nõukogu, punkt 23 eespool, EU:C:2007:32, punkt 113).
- 26 Seda puudutavalt on hagejat esindavale advokaadile antud ja Üldkohtule esitatud volitusele alla kirjutanud energeetikaminister, kes kinnitas seoses sellega, et tal on pädevus hageja nimel sellist volitust anda.
- 27 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et käesolev hagi on vastuvõetav, olenemata sellest, et hagejal puudub eraldi õigusvõime.

Põhiküsimus

- 28 Hageja esitab neli väidet, millest esimene puudutab hindamisviga, teine põhjendamiskohustuse rikkumist, kolmas väide on, et on rikutud tema kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele ning neljas väide, et on rikutud tema põhiõigusi ja proportsionaalsuse põhimõtet.
- 29 Esmalt tuleb enne kolmandat väidet analüüsida teist, seejärel esimest ja lõpetuseks neljandat väidet.

Teine väide, et on rikutud põhjendamiskohustust

- 30 Hageja väidab, et vaidlustatud aktid ei ole õiguslikult piisavalt põhjendatud.
- 31 Nõukogu vaidleb hageja argumentide põhjendatusele vastu.
- 32 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on huve kahjustava akti põhjendamise kohustuse – mis kujutab endast kaitseõiguste tagamise põhimõtte osa – eesmärk esiteks anda huvitatud isikule piisavalt teavet selle kohta, kas õigusakt on põhjendatud või sisaldab see sellist viga, mis võimaldab selle kehtivuse liidu kohtus vaidlustada, ja teiseks võimaldada viimati nimetatud kohtul teostada kontrolli selle akti õiguspärasuse üle (vt kohtuotsus, 15.11.2012, nõukogu vs. Bamba, C-417/11 P, EKL, EU:C:2012:718, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 33 ELTL artiklis 296 nõutud põhjendusest peab selgelt ja ühemõtteliselt ilmnema õigusakti vastu võtnud institutsiooni arutluskäik, et huvitatud isikul oleks võimalik mõista, miks meetme võtmine oli põhjendatud, ja et pädeval kohtul oleks võimalik teostada kontrolli (vt kohtuotsus nõukogu vs. Bamba, punkt 32 eespool, EU:C:2012:718, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 34 Kuna asjaomasel isikul puudub õigus olla ära kuulatud enne rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamise algse otsuse vastuvõtmist, on põhjendamiskohustuse täitmine seda olulisem, sest see on ainus tagatis, mis võimaldab huvitatud isikul – vähemalt pärast selle otsuse vastuvõtmist – tõhusalt kasutada tema käsutuses olevaid õiguskaitsevahendeid kõnealuse otsuse õiguspärasuse vaidlustamiseks (kohtuotsus nõukogu vs. Bamba, punkt 32 eespool, EU:C:2012:718, punkt 51).
- 35 Nõukogu peab sellise õigusakti põhjendustes, millega on kehtestatud piiravad meetmed, määratlema spetsiifilised ja konkreetset põhjused, millest lähtudes ta on oma kaalutusõigust kasutades asunud seisukohale, et huvitatud isiku suhtes tuleb võtta sellised meetmed (kohtuotsus nõukogu vs. Bamba, punkt 32 eespool, EU:C:2012:718, punkt 52).
- 36 ELTL artikliga 296 nõutavad põhjendused peavad siiski olema kohandatud asjaomase akti laadiga ja selle vastuvõtmise kontekstiga. Põhjendamise nõuet tuleb hinnata juhtumi asjaolusid, eelkõige akti sisu, põhjenduste olemust ning seda huvi arvestades, mis võib olla selgituste saamiseks akti adressaatidel või teistel isikutel, keda akt otseselt ja isiklikult puudutab. Ei ole nõutud, et põhjenduses oleks toodud kõik asjassepuutuvad faktilised ja õiguslikud asjaolud, kuna akti põhjenduste piisavust

tuleb hinnata, arvestades lisaks akti sõnastusele ka akti konteksti ja kõiki vastavat küsimust reguleerivaid õigusnorme (kohtuotsus Prantsusmaa vs. komisjon, punkt 32 eespool, EU:C:2012:718, punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 37 Eelkõige on huve kahjustav akt piisavalt põhjendatud, kui see on tehtud huvitatud isikule teada olevas kontekstis, mis võimaldab tal mõista tema suhtes võetud meetme ulatust (vt kohtuotsus nõukogu vs. Bamba, punkt 32 eespool, EU:C:2012:718, punkt 54 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 38 Käesolevas asjas esitas nõukogu hageja kohta järgmise põhjenduse:
- „Vastutav poliitika eest energiasektoris, mis on Iraani valituse oluline tuluallikas.”
- 39 Hageja väidab esiteks, et see põhjendus ei võimalda kindlaks teha, millist kriteeriumi nõukogu teda puudutavate piiravate meetmete võtmiseks arvesse võttis. Seda kriteeriumi ei ole ka hiljem teatavaks tehtud.
- 40 Seoses sellega on tõepoolest nii, et esitatud põhjenduses ei ole sõnaselgelt märgitud, millist kriteeriumi nõukogu arvesse võttis.
- 41 Siiski on märkest, et hageja vastutab sellise sektori eest, mis on Iraani valitsuse oluline tuluallikas – kui seda lugeda koos otsuse 2010/413 artikli 20 lõikega 1 ja määruse nr 267/2012 artikli 23 lõikega 2, mis näevad ette erinevad kriteeriumid, mis lubavad võtta isikut või üksust puudutavaid piiravaid meetmeid –, võimalik tuletada, et nõukogu kasutas käesolevas asjas seda kriteeriumi, mis puudutab nimetatud valitsust toetavaid üksusi.
- 42 Neil asjaoludel tuleb hageja esimene väide põhjendamatus tõttu tagasi lükata.
- 43 Teiseks on hageja arvates esitatud põhjendused ebamäärased, kuna neis ei ole esiteks märgitud põhjused, miks on piiravate meetmete vastuvõtmise seisukohast asjassepuutuv see asjaolu, et ta vastutab poliitika eest energiasektoris, teiseks asjassepuutuvate tulude liik ja summa ning lõpetuseks nende asjaolude asjassepuutuvus tuumarelvade leviku seisukohast. Selles kontekstis ei saa kohtupraktika kohaselt Üldkohtu menetluse ajal esitada täiendavaid põhjendusi.
- 44 Seoses sellega tuleb esmalt märkida, et vaidlustatud aktide põhjendustest on võimalik aru saada, et asjaolu, et hageja vastutab energiapoliitika sektori eest, on asjassepuutuv, kuna see sektor on nõukogu arvamusel Iraani valitsuse oluline tuluallikas. Just see asjaolu võimaldab nõukogu arvates asuda seisukohale, et hageja toetab nimetatud valitsust, mistõttu on põhjendatud piiravate meetmete võtmine tema vastu.
- 45 Seejärel on vaidlustatud aktide põhjendused väga üldsõnalised ka selles osas, milles need puudutavad asjaomaste tulude liiki, kuna need piirduvad vaid täpsustusega, et need on tekkinud energiasektoris. Hageja võis siiski nii nõukogule adresseeritud kirjades kui ka hagiavalduses vaidlustada oma nime loetelusse kandmise põhjendatuse, väites eelkõige, et tema tegevus energiasektoris ei olnud Iraani valitsuse oluline tuluallikas, vaid see vajas vastupidi riiklikke vahendeid toetuste näol. Neil asjaoludel – nõustudes, et üksikasjalikumad põhjendused oleks olnud eelistatud – tuleb asuda seisukohale, et esitatud põhjendused võimaldasid hagejal piisavalt täpselt aru saada, miks teda puudutavad piiravad meetmed olid õigustatud, ja neid vaidlustada. Nimetatud põhjendused võimaldavad samuti Üldkohtul kontrollida vaidlustatud aktide seaduslikkust.
- 46 See järeldus tähendab lisaks, et nõukogu poolt hagiavaldusele esitatud vastuses toodud täpsustused asjaomaste tulude liigi ja summa kohta ei kujuta endast tagantjärele esitatud põhjendusi, mida Üldkohus ei saa arvesse võtta, vaid nendega on tahetud täiendada juba esitatud põhjendusi.

- 47 Lõpetuseks tuleb märkida, et see, kui oluline on Iraani valitsusele rahaliste vahendite andmine tuumarelvade levikuga seotud kontekstis, nähtub piisavalt selgelt nende dokumentide põhjendustest, millele hagejat puudutavad piiravad meetmed tuginevad.
- 48 Nimelt on nõukogu 23. jaanuari 2012. aasta otsuse 2012/35/ÜVJP (millega muudetakse otsust 2010/413 (ELT L 19, lk 22), millele viitab määruse nr 267/2012 põhjendus 11) põhjenduses 13 märgitud, et „Euroopa Liitu sisenemise piiranguid ning rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamist tuleks kohaldada täiendavate isikute ja üksuste suhtes, kes toetavad Iraani valitsust, et võimaldada valitsusel jätkata tuumarelvade leviku tõkestamise seisukohast tundlikku tuumaenergiaalast tegevust või tuumarelvade kandevahendite väljatöötamist, eelkõige isikute ja üksuste suhtes, kes toetavad Iraani valitsust rahaliselt, logistiliselt või materiaalselt”. Sellest põhjendusest tuleneb selgelt, et Iraani valitsusele toetust andvate üksuste rahaliste vahendite külmutamist on põhjendatud sellega, et temalt on tahtud võtta ära tema – eelkõige rahalised – vahendid, mis võimaldavad tuumarelvade levikuga edasi tegeleda.
- 49 Neil asjaoludel tuleb hageja teine väide tagasi lükata.
- 50 Kolmandaks ei selgita hageja arvates nõukogu esitatud põhjendused, miks jäeti tähelepanuta tema märkused, mis ta viimasele esitas.
- 51 Seda vastuväidet ei saa käesoleva väite raames kasutada, kuna märkused, millele hageja viitab, on esitatud pärast vaidlustatud aktide vastuvõtmist ja kuna nõukogul ei olnud seega eelduslikult võimalik neile nimetatud aktide põhjendustes vastata.
- 52 Ülejäänud osas tuleb märkida, et kolmanda väite raames, mille kohaselt on rikutud kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele, esitas hageja vastuväite, mille kohaselt nõukogu ei pööranud tema märkustele tähelepanu. Selle vastuväite põhjendatust on analüüsitud edaspidi punktides 67–77.
- 53 Seega tuleb ka hageja kolmas vastuväide ja järelikult teine väide tervikuna tagasi lükata.
- Kolmas väide, et on rikutud kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele
- 54 Hageja väidab, et nõukogu on rikkunud tema kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele.
- 55 Nõukogu vaidleb hageja argumentide põhjendatusele vastu.
- 56 Hageja väidab esiteks, et tema kaitseõiguste nimetatud rikkumine tuleneb sellest, et nõukogu on rikkunud põhjendamiskohustust.
- 57 Kuna teine väide, et on rikutud põhjendamiskohustust, on eespool punktis 53 tagasi lükatud, ei ole see vastuväide tulemuslik.
- 58 Teiseks väidab hageja, et olenemata tema sellekohasest taotlusest ei ole talle edastatud teavet ja tõendeid, mille alusel ta nimi asjaomasesse loeteludesse kanti. Selles kontekstis ei ole nõukogu esitanud konkreetseid põhjusi, miks nimetatud teavet ja tõendeid ei saa edastada.
- 59 Seoses sellega tuleb märkida, et kui piisavalt täpsed andmed, mis võimaldavad huvitatud üksusel esitada tõhusalt oma seisukoha talle nõukogu poolt süüks pandavate asjaolude kohta, on teatavaks tehtud, siis ei eelda kaitseõiguste tagamise põhimõte, et nõukogul on kohustus omal algatusel võimaldada tutvuda tema toimikus sisalduvate dokumentidega. Nõukogu on kohustatud tagama juurdepääsu kõigile asjaomast meedet puudutavatele mittekonfidentsiaalsetele haldusdokumentidele üksnes juhul, kui huvitatud pool seda taotleb (vt kohtuotsus, 6.9.2013, Bank Melli Iran vs. nõukogu, T-35/10 ja T-7/11, EKL, EU:T:2013:397, punkt 84 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 60 Hageja taotles käesolevas asjas võimalust tutvuda toimikuga 8. detsembril 2012. Nõukogu vastas tema taotlusele 12. märtsil 2013, edastades temale koopia 19. septembri 2012. aasta kuupäevaga ettepanekust võtta piiravaid meetmeid ning nõukogu ettevalmistavate üksuste koosolekute protokollid.
- 61 Lisaks kinnitas nõukogu vastuseks ühele Üldkohtu kirjalikule küsimusele, et tema hagejat puudutav toimik ei sisalda muid asjaolusid peale nende, mis on edastatud 12. märtsi 2013. aasta vastuses. Hageja omalt poolt ei väitnud, et sellised muud asjaolud on olemas.
- 62 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et hagejal võimaldati tutvuda nõukogu toimikuga kooskõlas kaitseõiguste austamise põhimõttega, ja lükata järelikult tema teine vastuväide tagasi.
- 63 Kolmandaks väidab hageja, et tal ei olnud enne piiravate meetmete võtmist võimalik oma seisukohta teatavaks teha. Tema võime esitada oma seisukoht peale seda, kui nimetatud meetmed juba vastu olid võetud, oli oluliselt piiratud, kuna ei olnud edastatud teavet ja tõendeid, millele tema nime vaidlusalustesse loeteludesse kandmine tugines.
- 64 Ühest küljest ei ole nõukogu kohtupraktika kohaselt kohustatud edastama puudutatud isikule või üksusele eelnevalt põhjendusi, millele see institutsioon kavatseb tugineda tema nime esialgsel kandmisel nende isikute ja üksuste loetellu, kelle rahalised vahendid külmutatakse. Selleks et niisuguse meetme tõhusust mitte ohtu seada, peab sellel nimelt juba oma laadilt olema üllatuslik mõju ja selle kohaldamisel peab olema kohene mõju. Sellisel juhul on üldjuhul piisav, kui institutsioon teavitab asjaomast isikut või üksust põhjendustest ning annab õiguse ärakuulamiseks otsuse vastuvõtmisega samal ajal või vahetult pärast seda (kohtuotsus, 21.12.2011, Prantsusmaa vs. People's Mojahedin Organization of Iran, C-27/09 P, EKL, EU:C:2011:853, punkt 61).
- 65 Teisest küljest, kui hageja esitas nõukogule toimikuga tutvumise taotlusega samal ajal, 8. detsembril 2012 oma märkused, ei saanud nimetatud märkustes nende määratlusest tulenevalt arvesse võtta toimiku asjaolusid. Kuna see on nii, siis pärast seda, kui 12. märtsil 2013 võimaldati toimikuga tutvuda, oli hagejal võimalus esitada nõukogule vastuseks teatavaks tehtud asjaoludele täiendavaid seisukohti.
- 66 Seega ei saa nõukogule ette heita, et ta on rikkunud kaitseõigusi selles osas, mis puutub hageja võimalusse oma seisukohta kujundada; see tähendab, et hageja kolmas vastuväide tuleb tagasi lükata.
- 67 Neljandaks on nõukogu hageja väitel eiranud märkusi, mis ta temale tegelikult esitanud oli.
- 68 Seoses sellega on otsuse 2010/413 artikli 24 lõigetes 2–4 sätestatud järgmist:
- „2. Kui nõukogu otsustab isiku või üksuse suhtes kohaldada artikli 19 lõike 1 punktis b ja artikli 20 lõike 1 punktis b osutatud meetmeid, muudab ta vastavalt II lisa.
3. Nõukogu edastab oma otsuse [...] isikule või üksusele [...] ning annab asjaomasele isikule või üksusele võimaluse esitada oma märkused.
4. Kui on esitatud märkusi või olulisi uusi asitõendeid, vaatab nõukogu oma otsuse läbi ning teavitab vastavalt asjaomast isikut või üksust.”
- 69 Määruse nr 267/2012 artikli 46 lõigetes 3 ja 4 on ette nähtud analoogsed normid selles osas, mis puudutab mõne nime kandmist nimetatud määruse IX lisasse.
- 70 Neist sätetest tuleneb, et nõukogul oli kohustus hageja loetelusse kandmine uuesti läbi vaadata, võttes arvesse tema 8. detsembril 2012. aasta ja 31. jaanuari 2013. aasta märkusi. Konkreetse tähtaja puudumisel tuleb asuda seisukohale, et see uuesti läbivaatamine peab toimuma mõistliku tähtaja jooksul. Seda arvestades tuleb möödunud ajavahemiku mõistlikkuse hindamisel arvesse võtta asjaolu,

et eespool punktis 64 esitatud põhjustel kujutasid nimetatud märkused endast hageja jaoks esimest võimalust teatavaks teha oma seisukoht selle kohta, kas tema kandmine asjaomasesse loeteludesse on põhjendatud, mis tähendab seda, et tal oli konkreetne huvi, et nõukogu alustaks uuesti läbivaatamist ja teataks temale selle tulemustest.

- 71 Käesolevas asjas kujutab nõukogu 14. märtsi 2014. aasta kiri endast vastust hageja märkustele, millele see sõnaselgelt viitab. See oli siiski saadetud rohkem kui 15 kuud pärast hageja esimeste märkuste esitamist 8. detsembril 2012.
- 72 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et nõukogu vastas hageja märkustele tähtaja jooksul, mis ilmselgelt ei olnud mõistlik.
- 73 Kuna see on nii, siis tuleb analüüsida, kas selle hageja kaitseõiguste rikkumise tõttu on põhjendatud vaidlustatud aktide tühistamine.
- 74 Seoses sellega tuleb märkida, et nimetatud kohustuse eesmärk on tagada, et mõne isiku või üksuse vastu võetud piiravad meetmed on põhjendatud ajal, mil need vastu võetakse, võttes arvesse tema esitatud märkusi.
- 75 Eespool punktist 71 nähtub, et 14. märtsi 2014. aasta kiri on selle eesmärgiga kooskõlas.
- 76 Neil asjaoludel on kinni peetud – kuigi hilinenult – nende sätete eesmärgist, mis näevad ette nõukogu kohustuse piiravad meetmed teatud ajavahemiku järel uuesti läbi vaadata, ja nii ei tekita uuesti läbivaatamise tähtaja rikkumine nõukogu poolt enam hageja olukorrale negatiivseid tagajärgi.
- 77 Seega, kahjustamata hageja õigust nõuda ETL artikli 340 alusel niisuguse kahju hüvitamist, mis võib vastavalt olukorrale olla talle tekkinud uuesti läbivaatamise tähtajast kinni pidamata jätmise tõttu, ei saa ta nimetatud hilinemisele tugineda selleks, et teda puudutavad ja vaidlustatud aktidega vastu võetud või kehtima jäetud piiravad meetmed tühistataks.
- 78 Neil asjaoludel tuleb neljas vastuväide ja järelikult kolmas väide tervikuna tagasi lükata.

Esimene väide, et on tehtud hindamisviga

- 79 Hageja väidab, et kuna ta ei vasta ühelegi otsuses 2010/413 ja määruses nr 267/2012 ette nähtud kriteeriumile piiravate meetmete vastuvõtmiseks, siis on nõukogu tema vastu selliseid meetmeid võttes teinud hindamisvea.
- 80 Nõukogu vaidlustab hageja argumentide põhjendatuse.
- 81 Nagu Euroopa Kohus seoses piiravate meetmete kontrollimisega meenutas, peavad liidu kohtud vastavalt neile EL-i toimimise lepinguga antud pädevusele tagama põhimõtteliselt täieliku kontrolli kõigi liidu õigusaktide seaduslikkuse üle põhiõiguste seisukohast, mis moodustavad liidu õiguskorra lahutamatu osa (vt kohtuotsus, 28.11.2013, nõukogu vs. Fulmen ja Mahmoudian, C-280/12 P, EKL, EU:C:2013:775, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 82 Nende põhiõiguste hulka kuulub muu hulgas õigus tõhusale kohtulikule kaitsele (vt kohtuotsus nõukogu vs. Fulmen ja Mahmoudian, punkt 81 eespool, EU:C:2013:775, punkt 59 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 83 Kohtuliku kontrolli tõhusus, mis on tagatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 47, nõuab eelkõige, et liidu kohus peab veenduma, et asjaomane akt, millel on puudutatud isiku või üksuse jaoks üksikakti tunnused, põhineb piisavalt kindlal faktilisel alusel. See hõlmab selle otsuse aluseks olevates

põhjendustes väidetud asjaolude kontrollimist, nii et kohtulik kontroll ei ole piiratud esitatud põhjuste abstraktse tõepärasuse hindamisega, vaid see käsitleb küsimust, kas need põhjused või vähemalt üks neist, mida on peetud iseenesest selle otsuse argumenteerimiseks piisavaks, on tõendatud (vt selle kohta kohtuotsus nõukogu *vs.* Fulmen ja Mahmoudian, punkt 81 eespool, punkt 64 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 84 Selleks peab liidu kohus alustama seda kontrolli, nõudes vajaduse korral liidu pädevalt asutuselt selle kontrolli jaoks asjakohaste konfidentsiaalsete või mittekonfidentsiaalsete andmete või tõendite esitamist (vt kohtuotsus nõukogu *vs.* Fulmen ja Mahmoudian, punkt 81 eespool, EU:C:2013:775, punkt 65 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 85 Nimelt peab puudutatud isiku vastu kasutatud põhjenduste põhjendatust vaidlustamise korral tõendama liidu pädev asutus, mitte puudutatud isik ise ei pea vastupidi tõendama nende põhjenduste alusetust (vt kohtuotsus nõukogu *vs.* Fulmen ja Mahmoudian, punkt 81 eespool, EU:C:2013:775, punkt 66 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 86 Hageja väidab käesolevas asjas esimese võimalusena, et nõukogu ei ole temale kunagi teatavaks teinud, millisele kriteeriumile ta teda puudutavate piiravate meetmete vastuvõtmiseks tugines.
- 87 Seda vastuväidet on juba kontrollitud teise väite analüüsimise käigus ning see on tagasi lükatud. Nimelt, nagu nähtub eespool punktidest 39–42, siis on märkest, et hageja vastutab sellise sektori eest, mis on Iraani valitsuse oluline tuluallikas – kui seda lugeda koos otsuse 2010/413 artikli 20 lõikega 1 ja määruse nr 267/2012 artikli 23 lõikega 2, mis näevad ette erinevad kriteeriumid, mis lubavad võtta isikut või üksust puudutavaid piiravaid meetmeid –, võimalik tuletada, et nõukogu kasutas käesolevas asjas seda kriteeriumi, mis puudutab Iraani valitsust toetavaid üksusi.
- 88 Järelikult tuleb kontrollida, kas nõukogu asus õigesti seisukohale, et hageja toetas Iraani valitsust.
- 89 Selles kontekstis tuleneb kohtupraktikast, et asjaomane kriteerium viitab puudutatud isiku või üksuse enda tegevusele, millel sellisena ei ole mingit otsest ega kaudset seost tuumarelva levikuga, kuid mis siiski võib tuumarelva väljatöötamist soodustada, andes Iraani valitsusele selle tuumarelva leviku alase tegevuse jätkamiseks materiaalseid, rahalisi või logistilisi vahendeid. Seega puudutab nimetatud kriteerium selliseid toetuse andmise vorme, mis oma kvantitatiivse või kvalitatiivse tähtsuse tõttu aitavad kaasa Iraani tuumarelva leviku alasele tegevusele (vt selle kohta kohtuotsus, 16.7.2014, National Iranian Oil Company *vs.* nõukogu, T-578/12, edasi kaevatud, EU:T:2014:678, punktid 119 ja 120). Selle eesmärk on võtta Iraani valitsuselt sissetulekud, et sundida teda piisavate rahaliste vahendite puudumisel lõpetama oma tuumarelvade leviku alane programm (kohtuotsus National Iranian Oil Company *vs.* nõukogu, eespool viidatud, edasi kaevatud, EU:T:2014:678, punkt 140).
- 90 Käesolevas asjas nähtub toimiku materjalidest, et hageja osaleb Iraani valitsuse ministeeriumina elektrienergia ekspordis, kogudes eelkõige eksporditud elektrienergia ostjate poolt tasutud summad. Asjaomane eksport ulatus 2009. aasta märtsist 2010. aasta märtsini 0,67 miljardi Ameerika Ühendriikide dollarini (USD), 2010. aasta märtsist 2011. aasta märtsini 0,87 miljardi USD-ni ja 2011. aasta märtsist 2012. aasta märtsini 1,1 miljardi USD-ni.
- 91 Neid tuvastatud asjaolusid arvesse võttes tuleb asuda seisukohale, et hageja tegevus elektrienergia ekspordi valdkonnas oli Iraani valitsuse tuluallikas ja kujutas endast viimasele antud toetust rahalise toetuse näol.
- 92 Hageja vaidleb siiski vastu, et oma volitustest tulenevalt ja seetõttu, et ta osutab Iraani turul teenuseid reglementeeritud hindadega, on ta valitsuse vahenditest neto tulusaaja, mitte ei ole selle oluline tuluallikas. Ta lisab selles kontekstis, et elektrienergia ekspordi eest saadud vahendeid kasutatakse eelkõige toetuste andmiseks Iraani kodanike elektrienergiaga varustamiseks.

- 93 Seega asjaolu, et hageja osutab kahjumit tootvaid üldhuviteenuseid, ei tähenda, et tema elektrienergia ekspordi alast tegevust ei saaks lugeda Iraani valitsusele rahalise toetuse andmiseks ja et see ei saaks järelikult õigustada teda puudutavate piiravate meetmete võtmist.
- 94 Nimelt on hageja elektrienergia ekspordiga seotud tegevus eristatav tema muudest volitustest, kuna see ei kujuta endast Iraani rahvale osutatavat üldhuviteenust. Seega ei eksisteeri tihedat seost hageja kogu tegevuse ja muude volituste vahel, mis tähendab, et neid tuleb kontrollida globaalselt. See on nii seda enam, et nagu nähtub toimiku materjalidest, ei ole elektrienergia ekspordist saadud rahaliste vahendite jaoks konkreetset eelarverida.
- 95 Samuti võimaldaks see, kui Iraani valitsust rahaliselt toetavaks üksuseks kvalifitseerimisel piirduks ainult nende üksustega, kelle kõik tegevusvaldkonnad tervikuna on tulutoovad, asjaomaste piiravate vahendite eesmärgi eiramist ja mõjutaks nende tõhusust. Nimelt selleks, et vältida nimetatud meetmete kohaldamist, piisab, kui igale puudutatud üksusele antakse lisaks tulutoovatele volitustele ja tegevusvaldkondadele, selliseid volitusi ja tegevusvaldkondi, millest tekib sarnase summaga kahjum.
- 96 Lisaks vastab hageja rahaliste vahendite külmutamine, mis on põhjendatud tema elektrienergia ekspordi alase tegevusega, eespool punktis 89 märgitud eesmärgile, mis seisneb selles, et jätta Iraani valitsus ilma oma tuluallikatest, sõltumata sellest, et hageja muu tegevus toodab kahjumit. Nimelt nimetatud rahaliste vahendite külmutamise tõttu on Iraani valitsuselt, mille osa hageja on, võetud võimalus kasutada osa rahalistest vahenditest, mis on vajalikud selleks, et tagada, et ta saaks tegeleda kõikide oma tegevustega, sealhulgas nendega, mis on väljaspool hageja valitsemisala ja mis on seotud tuumarelva levikuga.
- 97 Järelikult ei ole peamine küsimus selleks, et hinnata, kas hageja toetab Iraani valitsust rahaliselt, see, kas kõik tema tegevused toodavad kasumit, vaid see, kas tema elektrienergia ekspordi alane tegevus toodab kasumit või mitte. Hageja ei vaidle vastu sellele, et nimetatud tegevus toodab kasumit.
- 98 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et hageja toetab Iraani valitsust, andes talle rahalist toetust, sõltumata sellest, et mõnel juhul võib tema tegevus globaalselt toota kahjumit. Lisaks ei saa nimetatud toetuse andmisest eespool punktis 90 esitatud märkusi arvesse võttes mööda vaadata, olenemata hageja väitest, et see on ainult tühine osa Iraani valitsuse eelarvest.
- 99 Järelikult ei ole nõukogu teinud viga, kui ta kehtestas hageja vastu piiravad meetmed seetõttu, et ta on üksus, kes toetab Iraani valitsust.
- 100 Seda järeldust ei sea kahtluse alla hageja väide, et nõukogu ei ole kehtivalt tõendanud tema vastu kasutatud põhjendusi.
- 101 Seoses sellega nähtub eespool punktides 89–99 läbiviidud analüüsist, et hageja ei vaidle vastu peamisele faktilisele asjaolule, mida nõukogu tema vastu kasutas, s.o asjaolule, et tema tegevusest tekivad rahalised vahendid, mida Iraani valitsus kasutab, vaid selle asjaolu asjassepuutuvusele nõukogu poolt kasutatud õigusliku kriteeriumi seisukohast. Vaidlustamise puudumisel ei olnud nõukogul kohustust esitada tõendeid asjaomase faktilise asjaolu põhjendatuse tõendamiseks, nagu nähtub eespool punktis 85 viidatud kohtupraktikast.
- 102 Lõpetuseks vaidlustab hageja selle, et ta vastutab Iraani tuumapoliitika väljatöötamise eest, vastukaaluks sellele, millele viitavad nõukogu toimikus sisalduvad asjaolud.
- 103 Seoses sellega on küll tõsi, et 19. septembri 2012. aasta ettepanek ja nõukogu 17. jaanuari 2013. aasta dokument viitenumbriga „Coreu PESC/0711/12 COR 1”, mis on esitatud viimase toimikus, viitavad hageja rollile seoses Iraani tuumapoliitikaga.

- 104 Vaidlustatud aktide põhjendusi arvesse võttes tuleb esiteks siiski märkida, et hageja argument puudutab sellist asjaolu, mida nõukogu ei olnud nende vastuvõtmisel arvesse võtnud. Seega tuleb kõnealune argument tagasi lükata, kuna see ei ole tulemuslik.
- 105 Teisest küljest tuleneb igal juhul eespool läbiviidud analüüsist, et põhjendus, mis on seotud sellega, et hageja toetab Iraani valitsust, on põhjendatud. Kuna see põhjendus on iseenesest piisav selleks, et õigustada hageja nime kandmist vaidlusalustesse loeteludesse, ei saa nõukogu teiste võimalike väidete paikapidamatus vastavalt eespool punktis 83 viidatud kohtupraktikale mõjutada vaidlustatud aktide seaduslikkust.
- 106 Kõike eeltoodut arvestades tuleb esimene väide tagasi lükata.

Neljas väide, et on rikutud hageja põhiõigusi ja proportsionaalsuse põhimõtet

- 107 Hageja väidab, et nõukogu piiras teda puudutavate piiravate meetmete vastuvõtmisel ebaproportsionaalselt tema põhiõigusi, sealhulgas omandiõigust, õigust tegeleda majandustegevusega ja õigust oma maine kaitsele.
- 108 Ta selgitas esiteks, et teda puudutavatel piiravatel meetmetel on tõsised tagajärjed, eelkõige selles osas, et need puudutavad tema ülesannete täitmist, mis on Iraani rahva tervise ja heaolu jaoks esmatähtsad. Nimetatud meetmed ei ole ei vajalikud ega proportsionaalsed selleks, et saavutada eesmärk, mis seisneb tuumarelvade leviku ja selle rahastamise tõkestamises, kuna hageja ei ole viimasega seotud. Nimelt õigustaks nõukogu lähenemine kõikide Iraani valitsuse ministriumide vahendite külmutamise, olenemata sellest, milline on nende seos tuumaprogrammiga, ja see oleks ilmselgelt ebaproportsionaalne.
- 109 Teiseks leiab hageja, et teda puudutavad piiravad meetmed rikuvad õiguskindluse ja ootuspärasuse põhimõtet. Nimelt hageja väitel, kuna ta ei toeta Iraani valitsust rahaliselt, põhinevad nimetatud meetmed lihtsalt sellel asjaolul, et ta on viimase ministrium. Neil asjaoludel ei ole hageja käsutuses mingeid vahendeid, et teada, kuidas saavutada seda, et nimetatud meetmed tagasi võetaks.
- 110 Kolmandaks tuleneb proportsionaalsuse põhimõtte rikkumine samuti hageja menetlusõiguste rikkumisest.
- 111 Nõukogu vaidleb hageja argumentide põhjendatusele vastu.
- 112 Esmalt tuleb selles osas, mis puudutab eespool punktis 110 esitatud argumenti, märkida, nagu nähtub eespool punktides 30–78, et vaidlustatud aktidega ei ole rikutud hageja menetlusõigusi, mistõttu oleks põhjendatud nende tühistamine. Neil asjadel ei saa hageja kaitstud tees, et kaitseõiguste rikkumine toob kaasa proportsionaalsuse põhimõtte rikkumise, viia vaidlustatud aktide tühistamiseni.
- 113 Teiste vastuväidete osas tuleb meelde tuletada, et liidu õiguse üldpõhimõtete hulka kuuluva proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt on majandustegevuse keelamise õiguspärasuse eeltingimus see, et keelavad meetmed on asjaomaste õigusnormidega taotletavate legitiimsete eesmärkide saavutamiseks sobivad ja vajalikud, arvestades et juhul, kui on võimalik valida mitme sobiva meetme vahel, tuleb võtta kõige vähem piirav meede ning tekitatud ebamugavused peavad olema vastavuses seatud eesmärkidega (vt kohtuotsus *Bank Melli Iran vs. nõukogu*, punkt 59 eespool, EU:T:2013:397, punkt 179 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 114 Ühest küljest, nagu on juba meelde tuletatud eespool, on kohtupraktika kohaselt Iraani valitsust rahaliselt toetavate üksuste rahaliste vahendite külmutamise eesmärk võtta Iraani valitsuselt sissetulekud, et sundida teda piisavate rahaliste vahendite puudumisel lõpetama oma tuumarelvade

leviku alane programm (kohtuotsus National Iranian Oil Company vs. nõukogu, punkt 89 eespool, edasi kaevatud, EU:T:2014:678, punkt 140). Seega vastavad hagejat puudutavad piiravad meetmed nõukogu edendatavale eesmärgile, olenemata asjaolust, et ta ei ole ise seotud tuumarelva levikuga.

- 115 Teisest küljest, kui hageja väidab, et teda puudutavatel piiravatel meetmetel on tema suhtes rasked tagajärjed, eelkõige selles osas, mis puudutab Iraani äriühingute tahet temaga veepuhastuse valdkonnas koostööd teha, ei ole ta oma väiteid konkreetsete tõendite või andmetega põhjendanud.
- 116 Igal juhul on küll tõsi, et hageja õigused, sealhulgas eelkõige omandiõigus, on nimetatud meetmetega oluliselt piiratud, kuna ta ei saa eelkõige ei kasutada oma liidu territooriumil asuvaid või selle kodanike omandis olevaid vahendeid ega kanda need vahendid liitu üle, välja arvatud erandlikul loal.
- 117 Siiski nähtub kohtupraktikast, et põhiõigused, millele hageja viitab, ei ole absoluutsed ja et nende teostamisele võidakse kehtestada piiranguid, mis on põhjendatud liidu taotletavate üldise huvi eesmärkidega. Igal majanduslikul või rahalisel piiraval meetmel on selle määratlusest tulenevalt tagajärjed, mis mõjutavad omandiõigust, tekitades nii kahju pooltele, kelle suhtes ei ole tuvastatud, et nad vastutavad asjaomaste meetmete vastuvõtmiseni viinud olukorra eest. Vaidlusaluste õigusnormidega taotletavate eesmärkide olulisus õigustab teatud ettevõtjatele põhjustatavaid negatiivseid tagajärgi, isegi kui need on märkimisväärsed (vt selle kohta kohtuotsus, 9.7.2009, Melli Bank vs. nõukogu, T-246/08 ja T-332/08, EKL, EU:T:2009:266, punkt 111 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 118 Käesolevas asjas ei ole hagejale vaidlustatud aktidega tekitatud ebamugavused siiski ebaproportsionaalsed, arvestades nendega taotletava eesmärgi – säilitada rahvusvaheline rahu ja julgeolek – tähtsust. Käesoleval juhul on see iseäranis nii seetõttu, et esiteks puudutavad vaidlustatud aktid ainult osa hageja varast ning teiseks näevad otsus 2010/413 ja määrus nr 267/2012 ette teatud erandid nende üksuste rahaliste vahendite külmutamisest, kellele kohaldatakse piiravaid meetmeid.
- 119 Viimaks tuleb märkida, et argument, et on rikutud õiguskindluse ja ootuspärasuse põhimõtet, põhineb vales eeldusel. Nimelt, nagu nähtub esimese väite analüüsist, ei puudutanud piiravad meetmed hagejat mitte ainult seetõttu, et ta on Iraani valitsuse ministeerium, vaid ka rahalise toetuse pärast, mida ta viimasele andis. Neil asjaoludel ei saa hageja argumendiga nõustuda.
- 120 Kõike eeltoodut arvestades tuleb neljas väide põhjendamatuses tõttu tagasi lükata ja seetõttu jätta hagi tervikuna rahuldamata.

Kohtukulud

- 121 Üldkohtu kodukorra artikli 134 lõike 1 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud hageja kahjuks, tuleb kohtukulud vastavalt nõukogu nõuetele välja mõista hagejalt.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

ÜLDKOHUS (esimene koda)

otsustab:

1. **Jätta hagi rahuldamata.**
2. **Mõista kohtukulud välja Ministry of Energy of Iran'ilt.**

Kanninen

Pelikánová

Buttigieg

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 8. septembril 2015 Luxembourgis.

Allkirjad